

Varför motarbetas frivillig specialistexamen?

Vår ordförande Bernhard Grewin har skrivit en intressant ledare inför årets medicinska riksstämma (Läkartidningen 48/99). Där förutskickas nya friska satsningar på läkarnas specialistutbildning i ett program, »Bättre fortbildning i fyra steg», som nu skall ut till förbundets delföreningar på remiss.

Det skall bli spännande att se vad detta program innehåller, förutom det »medarbetarsamtalets betydelse» som särskilt lyfts fram som ett viktigt instru-

ment. Initiativet är välkommet för specialistutbildningen skiljer sig som bekant avsevärt mellan enheter och specialiteter.

Instrument för kvalitetshöjning

Det skall bli intressant att höra om vår ordförande har något att säga om specialistexamen och framtiden för den. Den är ett utmärkt instrument för kvalitetshöjning och säkerställande av bredd på specialistens kunskande, och

framför allt ett nationellt harmonierande av utbildningens resultat.

Erfarenheterna av specialistföreningarnas frivilliga examina är ytterst goda, men det är ett trist faktum att de hittills närmast motarbetas av såväl Läkarförbundet som Socialstyrelsen. Kanske är en ändring på gång – eller hur Bernhard Grewin?

Mattias Aurell
professor emeritus,
Göteborg

Bernhard Grewin svarar:

Gärna frivillig specialistexamen men först en rejäl utbildning!

Mattias Aurell tar upp specialistexamen med anledning av ledaren i Läkartidningen 48/99, »Den medicinska riksstämman och framtidens läkare». Även om ledaren främst tar upp fortbildningen och därmed specialisternas kompetensutveckling kommenterar jag gärna Läkarförbundets syn på specialistexamen.

I sitt debattinlägg frågar Mattias Aurell om förbundets syn på specialistexamen är under omprövning. Det är den inte. Läkarförbundet motsätter sig, liksom tidigare, enbart obligatorisk examination och motarbetar inte den frivilliga specialistexamen.

Sedan 1992, med professionen som tillskyndare, är specialistutbildningen målrelaterad. För specialistkompetens erfordras att en målbeskrivning uppnås och att det sker under tjänstgöring med kontinuerlig handledning. Kompetensen skall uppnås genom vuxenlärande, dvs kontinuerligt kunskapsinhämtande utifrån problem och frågeställningar i det dagliga kliniska arbetet. Avsikten är att uppnå en bred teoretisk och praktisk kunskap, som inte enbart resulterar i medicinsk utan också i etisk, social och organisatorisk kompetens.

Utbildningsmiljön A och O

För att uppnå bästa möjliga specialistkompetens krävs först och främst en god och välfungerande utbildningsmiljö. Det innebär tillgång till god kontinuerlig handledning, adekvata och tillräckliga tjänstgöringsmoment samt tid

och möjligheter till kompletterande teoretiska kurser och utbildningar.

Även ett utbildningssystem byggt på vuxenlärande kräver kunskapskontroll, men den skall ske stegvis och vara ett gemensamt ansvar för ST-läkaren, handledaren och verksamhetschefen. En successiv kunskapskontroll ger möjlighet till korrigerande av brister och fel efter hand.

Motiv för ställningstagandet

Ett första viktigt skäl till att motsätta sig en obligatorisk examination är att en enda sammanhållen examen aldrig på ett rättvist och heltäckande sätt kan värdera över fem års kunskapsinhämtning. Den kan emellertid för många utgöra ett värdefullt frivilligt komplement till utbildningen.

Med ett obligatorium finns också betydande risker att utbildningen, på ett ensidigt sätt, kommer att inriktas mot examenskraven. Kunskapsinhämtningen kan i alltför stor utsträckning komma att särskilt fokuseras på den teoretiska kunskapen.

En obligatorisk examination skulle med säkerhet förskjuta ansvaret från arbetsgivare – att alltid tillförsäkra ST-läkarna en god utbildningsmiljö – till den enskilde individen att klara sin examen, oavsett utbildningsmiljöns kvalitet.

Tvång ingen bra metod

Ett obligatorium blir också ett ifrågasättande av vuxna välutbildade läkares ärliga vilja och yrkesetiska plikt att

utveckla sitt kunskande. Tvång är ingen bra utvecklingsmetod i ett kunskapsföretag. Man kan inte heller låta kolleger först genomgå en utbildning, som bygger på vuxenlärande, professionell mognad och utveckling under eget ansvar, för att sedan avslutningsvis behandla dem som omogna gymnasister och utsätta dem för en obligatorisk examination.

Med all respekt för det stora arbete som många specialitetsföreningar lägger ned på specialistexamen är det viktigt att framhålla att den troligen bästa garantin för välutbildade och kompetenta specialister i framtiden är att ytterligare förbättra utbildningsmiljön på våra kliniker och vårdcentraler. En uppgift som åvilar arbetsgivaren men kräver professionens ledning, engagemang och kunskap.

Bernhard Grewin
förbundsordförande,
Sveriges läkarförbund

KOLLEGIALT NÄTVERK

Information om Kollegialt Nätverk tel 08-22 58 38 eller www.slf.se på Doktorsnäs sida. Du kan också kontakta oss via e-post kollegialt.natverk@slf.se.